This International Standard on Auditing 600, “Using the work of another auditor” of the International Auditing and Assurance Standards Board, published by the International Federation of Accountants (IFAC) in January 2008 in the English language, has been translated into Lithuanian by the Lithuanian Chamber of Auditors in January 2009, and is used with the permission of IFAC. IFAC assumes no responsibility for the accuracy and completeness of the translation or for actions that may ensue as a result thereof. The approved text of all IFAC publications is that published by IFAC in the English language.

Šį Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos 600-ąjį tarptautinį standartą auditui „Kito auditoriaus darbo naudojimas“, paskelbtą Tarptautinės buhalterių federacijos (TBF) 2008 m. sausio mėn. anglų kalba, Lietuvos auditorių rūmai išvertė į lietuvių kalbą 2009 m. sausio mėn. ir platina su TBF leidimu. Tarptautinė buhalterių federacija neprisiima atsakomybės už vertimo tikslumą ir išsamumą ar už veiksmus, kurie gali iš to kilti. Visų TBF dokumentų patvirtintas tekstas yra tas, kurį TBF paskelbė anglų kalba.

Šį Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos 600-ąjį tarptautinį standartą auditui „Kito auditoriaus darbo naudojimas“, paskelbtą Tarptautinės buhalterių federacijos (TBF) 2008 m. sausio mėn. anglų kalba, Lietuvos auditorių rūmai išvertė į lietuvių kalbą 2009 m. sausio mėn. ir platina su TBF leidimu. Tarptautinio standarto auditui vertimo procesas buvo apsvarstytas TBF, o vertimas atliktas pagal tvarką *„Leidimas tvirtinti, kad Tarptautinė buhalterių federacija apsvarstė Verčiančiojo procesą, naudojamą verčiant standartus ir gaires“*. Viso tarptautinio standarto auditui patvirtintas tekstas yra tas, kurį TBF paskelbė anglų kalba.

600-ASIS TARPTAUTINIS STANDARTAS AUDITUI

KITO AUDITORIAUS DARBO NAUDOJIMAS

(Šis standartas yra galiojantis)*

TURINYS

	Pastraipa
Įžanga …….....	1-5
Sutikimas būti pagrindiniu auditoriumi.....	6
Pagrindinio auditoriaus atliekamos procedūros	7-14
Auditorių bendradarbiavimas	15
Išvadai svarbūs klausimai	16-17
Atsakomybės pasidalijimas	18

600-asis tarptautinis standartas auditui (TSA) „Kito auditoriaus darbo naudojimas“ turi būti vertinamas atsižvelgiant į tarptautinių kokybės kontrolės, audito, užtikrinimo ir susijusių paslaugų standartų pratarmę, kurioje apibrėžtas TSA taikymas ir teisinė galia.

* 600-asis TSA buvo peržiūrėtas. Peržiūrėtame TSA buvo pritaikytos TAUSV aiškumo nuostatos. 600-ąjį TSA (peržiūrėtą ir perrašytą) „Specialios nuostatos – grupės finansinių ataskaitų auditas“ (įskaitant padalinio auditorių darbą) galima rasti *Tarptautinių audito, užtikrinimo ir etikos pareiškimų vadovo* II dalyje. Šis audito standartas galioja 2009 m. gruodžio 15 d. ir vėliau prasidedančių laikotarpių įmonių grupių finansinių ataskaitų auditui.

Įžanga

1. Šio tarptautinio standarto auditui (TSA) tikslas – nustatyti standartus ir pateikti nuorodas apie tai, kaip auditorius, pateikiantis audito išvadą apie įmonės finansines ataskaitas, naudoja kito auditoriaus, tikrinusio tam tikrų į įmonės finansines ataskaitas įtrauktų padalinių finansinę informaciją. Šis TSA nenagrinėja situacijų, kai keli auditoriai paskiriami bendrai tikrinti vienos įmonės finansines ataskaitas, ir nenagrinėja auditoriaus santykių su ankstesniuoju auditoriumi. Šis TSA taip pat nėra taikomas tuo atveju, kai pagrindinis auditorius nusprendžia, kad įmonės padalinio finansinės ataskaitos nėra reikšmingos. Tačiau kai kelių atskirų įmonės padalinių finansinės ataskaitos nėra reikšmingos atskirai, bet visos kartu gali būti reikšmingos, į šiame TSA nustatytas procedūras būtina atsižvelgti.
2. **Naudodamasis kito auditoriaus darbu, pagrindinis auditorius turi nustatyti, kokią įtaką kito auditoriaus darbas turės jo auditui.**
3. Pagrindinis auditorius – tai auditorius, atsakingas už išvadą apie įmonės finansines ataskaitas, kurios apima vieno ar kelių padalinių finansinę informaciją, audituotą kito auditoriaus.
4. Kitas auditorius – tai ne pagrindinis auditorius, o tas auditorius, kuris atsakingas už ataskaitą apie padalinio finansinę informaciją, įtrauktą į pagrindinio auditoriaus audituojamas finansines ataskaitas,. Kiti auditoriai – tą patį ar kitą pavadinimą naudojantys audito įmonės filialai, įmonės korespondentai, taip pat nesusiję auditoriai.
5. Padalinys – tai įmonės skyrius, filialas, dukterinė, bendra, asocijuotoji ar kita įmonė, kurios finansinė informacija yra įtraukta į pagrindinio auditoriaus audituojamas finansines ataskaitas.

Sutikimas būti pagrindiniu auditoriumi

6. **Auditorius turi apsispręsti, ar vykdydamas užduotį jis gali atlikti pagrindinio auditoriaus darbą.** Tuo tikslu pagrindinis auditorius turi įvertinti:
   a) pagrindinio auditoriaus audituojamos finansinių ataskaitų dalies reikšmingumą;
   b) pagrindinio auditoriaus žinias apie padalinių verslą;
   c) reikšmingų informacijos iškraipymų riziką kito auditoriaus audituotose padalinių finansinėse ataskaitose;
   d) kokias papildomas procedūras, apibrėžtas šiame TSA, jis turėtų atlikti audituojant kito auditoriaus audituotą padalinį.

Pagrindinio auditoriaus atliekamos procedūros

7. **Planuodamas panaudoti kito auditoriaus darbą pagrindinis auditorius turi įvertinti kito auditoriaus profesinę kompetenciją konkrečios užduoties atlikimui.** Kai kurie informacijos šaltiniai, kuriais auditorius gali remtis atlikdamas tokį vertinimą, galėtų būti auditorių priklausymas bendrai profesinei organizacijai, priklausymas tai pačiai arba kitai susijusiai audito įmonei, arba rekomendacijos iš profesinės organizacijos, kuriai priklauso kitas auditorius. Šią informaciją galima papildyti apklausus kitus auditorius, bankininkus ir t.t., ar paskalbėjus su pačiu kitu auditoriumi.
8. **Pagrindinis auditorius turi atlikti procedūras tam, kad surinkti pakankamus ir tinkamus audito įrodymus, kad kito auditoriaus darbas yra tinkamas pagrindinio auditoriaus tikslams pasiekti, vykdant konkrečią audito užduotį.**
9. Pagrindinis auditorius turi informuoti kitą auditorių:
   a) apie įmonei ir jos padaliniams taikomus nepriklausomumo reikalavimus, bei gauti raštišką kito auditoriaus patvirtinimą, kad šių reikalavimų bus laikomasi;
   b) kaip bus panaudotas kito auditoriaus darbas ir išvada, ir imtis pakankamų priemonių koordinuoti abiejų auditorių darbą pradiniame audito planavimo etape. Pagrindinis auditorius turi informuoti kitą auditorių apie tokius dalykus kaip veiklos sritys, į kurias būtina atkreipti ypatingą dėmesį,

apie ūkinių operacijų tarp vidaus įmonių, kurias reikėtų atskleisti, nustatymo procedūras ir apie audito atlikimo grafiką;

c) apie reikalavimus, keliamus apskaitai, auditui ir atskaitai, bei gauti raštišką kito auditoriaus patvirtinimą, kad šių reikalavimų bus laikomasi.

10. Pagrindinis auditorius su kitu auditoriumi gali, pavyzdžiui, aptarti, taikytas audito procedūras, peržiūrėti kito auditoriaus procedūrų raštišką suvestinę (kurios gali būti pateiktos klausimyno ar anketos forma) arba peržiūrėti kito auditoriaus darbo dokumentus. Šias procedūras pagrindinis auditorius gali atlikti lankydamasis pas kitą auditorių. Procedūrų pobūdis, laikas ir apimtis priklauso nuo audito užduoties aplinkybių ir pagrindinio auditoriaus žinių apie kito auditoriaus profesinę kompetenciją, kurią nustatyti padeda kito auditoriaus ankstesnio audito darbo peržvalga.

11. Pagrindinis auditorius gali nuspręsti, kad nebūtina atlikti procedūrų, tokių kaip, paminėtos 10 pastraipoje, kadangi anksčiau buvo gauti pakankami ir tinkami audito įrodymai, kad kito auditoriaus darbo metodai atitinka priimtinos kokybės kontrolės politikos ir procedūrų reikalavimus. Pavyzdžiui, kai šių auditorių audito įmonės yra susijusios, pagrindinis auditorius ir kitas auditorius gali turėti parengtas ir galiojančias formalias bendradarbiavimo procedūras, kurias taikant tokie audito įrodymai yra gaunami, pavyzdžiui, periodinė įmonių tarpusavio peržvalga, veiklos politikos ir procedūrų tikrinimas bei pasirinktų auditų darbo dokumentų peržvalga.

12. **Pagrindinis auditorius turi atsižvelgti į kito auditoriaus nustatytus reikšmingus duomenis.**

13. Pagrindinis auditorius gali nuspręsti, kad būtų tikslinga su kitu auditoriumi ir padalinio vadovybe aptarti gautus audito duomenis arba kitus klausimus, turinčius įtakos padalinio finansinei informacijai, taip pat gali nuspręsti, kad yra būtina atlikti papildomus padalinių apskaitos dokumentų ar finansinės informacijos tikrinimus. Priklausomai nuo aplinkybių tokius tikrinimus gali atlikti pagrindinis auditorius arba kitas auditorius.

14. Pagrindinis auditorius audito darbo dokumentuose turi pateikti padalinių, kurių finansinę informaciją auditavo kitas auditorius, duomenis, nustatyti jų svarbą visos įmonės finansinėms ataskaitoms, nurodyti kitų auditorių pavardes ir visas išvadas, įrodančias, kad atskiri padaliniai nėra reikšmingi. Pagrindinis auditorius audito darbo dokumentuose pažymi, kokios buvo atliktos procedūros ir kokios padarytos išvados. Pavyzdžiui, turi būti nurodyta, kokie kito auditoriaus darbo dokumentai buvo peržiūrėti, ir kokios išvados buvo padarytos po pokalbių su kitu auditoriumi. Tačiau, esant 11 pastraipoje nurodytoms aplinkybėms, pagrindinis auditorius savo darbo dokumentuose neturi nurodyti procedūrų apribojimo priežasčių, jeigu tokios priežastys yra apibendrintos ir nurodytos kituose pagrindinio auditoriaus įmonėje saugojamuose dokumentuose.

Auditorių bendradarbiavimas

15. **Kitas auditorius, atsižvelgdamas į tai, kaip pagrindinis auditorius naudos jo darbą, turėtų bendradarbiauti su pagrindiniu auditoriumi.** Pavyzdžiui, kitas auditorius pagrindinio auditoriaus dėmesį turi atkreipti į visus savo užduoties aspektus, kurių jis negali atlikti taip, kaip to reikalaujama. Be to, atsižvelgdamas į teisinius ar profesinius reikalavimus, kitam auditoriui turi būti nurodyti visi dalykai, į kuriuos pagrindinis auditorius yra atkreipęs dėmesį, ir kurie gali turėti įtakos kito auditoriaus darbui.

Išvadai svarbūs klausimai

16. **Jeigu pagrindinis auditorius nusprendžia, kad negali pasinaudoti kito auditoriaus darbu, o pats negalėjo pritaikyti pakankamų papildomų procedūrų, tikrinant kito auditoriaus audituoto padalinio finansinę informaciją, jis turi pareikšti sąlyginę nuomonę arba atsisakyti pareikšti nuomonę dėl to, kad buvo apribota audito apimtis.**

17. Jeigu kitas auditorius pateikia arba ruošiasi pateikti modifikuotą auditoriaus išvadą, pagrindinis auditorius turi įvertinti, ar toks išvados modifikavimas yra tokio pobūdžio ir svarbos įmonės, dėl kurios pagrindinis auditorius teikia išvadą, finansinėms ataskaitoms, kad būtų būtina modifikuoti pagrindinio auditoriaus išvadą.

Atsakomybės pasidalijimas

18. Nors yra pageidautina laikytis ankstesnėse pastraipose nurodytų nuostatų, kai kurių šalių nacionaliniai teisės aktai pagrindiniam auditoriui leidžia pagrįsti auditoriaus nuomonę apie visas finansines ataskaitas remiantis tik kito auditoriaus išvada apie vieno ar daugiau padalinių auditą. **Jeigu pagrindinis auditorius taip pasielgia, pagrindinio auditoriaus išvadoje tai turi būti aiškiai pasakoma ir nurodoma finansinių ataskaitų dalies, kurios auditą atliko kitas auditorius, svarba.** Kai pagrindinio auditoriaus išvadoje pateikiama tokia nuoroda, audito procedūros dažniausiai apsiriboja 7 ir 9 pastraipose apibūdintomis procedūromis.

Taikymo viešajame sektoriuje ypatumai

1. *Pagrindiniai šio TSA principai taikomi atliekant viešojo sektoriaus įmonių finansinių ataskaitų auditą, tačiau tais atvejais, kai atliekant auditą viešajame sektoriuje naudojamas kito auditoriaus darbas, būtina pateikti papildomas nuorodas. Pavyzdžiui, atlikdamas auditą viešajame sektoriuje, pagrindinis auditorius turi užtikrinti, kad tais atvejais, kai įstatymai numato laikytis tam tikrų audito standartų, kitas auditorius šių standartų laikosi. Viešojo sektoriaus įmonių atžvilgiu Viešojo sektoriaus komitetas[1] šio TSA nuorodas papildė paskelbęs „Kito auditoriaus darbo naudojimas: taikymas viešajame sektoriuje“ 4-ąją studiją.*

1 2004 m. lapkričio mėn. Viešojo sektoriaus komiteto pavadinimas buvo pakeistas, ir dabar jis vadinamas Tarptautinių viešojo sektoriaus apskaitos standartų valdyba.